

Analiza na temat konieczności uproszczenia regulacji prawnych dotyczących organizacji pozarządowych – część 2

Organizacje pozarządowe (NGO) stanowią istotny element społeczności, zaangażowane w szeroki zakres działań wspierających społeczeństwo oraz inicjatyw służących dobru publicznemu. Ich obecność jest kluczowa dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, umożliwiając aktywny udział obywateli w życiu publicznym oraz realizację różnorodnych projektów społecznych. NGO pełnią funkcję uzupełniającą wobec działań rządowych i korporacyjnych, często zajmując się kwestiami pomijanymi lub niewystarczająco uwzględnianymi przez inne instytucje. W kontekście prawnym, działalność NGO podlega regulacjom ustawowym i rozporządzeniom, które określają zasady ich funkcjonowania, rejestracji, finansowania oraz współpracy z administracją publiczną.

W pierwszej części analizy dotyczącej konieczności uroszczenia regulacji prawnych dla trzeciego sektora Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej skupiło się na wskazaniu i opisie najważniejszych aktów prawnych. Analiza wykazała, iż

- 1. obecny system regulacji prawnych jest skomplikowany i rozproszony, co stanowi istotne utrudnienie dla NGO.**
- 2. Brak jednego kompleksowego aktu prawnego regulującego wszystkie aspekty ich funkcjonowania sprawia, że organizacje te muszą operować na podstawie wielu różnych ustaw i rozporządzeń.**

Ta złożona struktura prawna utrudnia zrozumienie przepisów oraz wymaga od NGO znajomości wielu aktów prawnych, co stanowi wyzwanie dla ich efektywnego działania. W części drugiej analizy Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej skupi się na zidentyfikowaniu ryzyk, które wynikają z rozproszonego systemu aktów prawnych dla 3 sektora.

KIPR

Rysunek 1 Potencjalne ryzyka, które mogą wystąpić w podmiotach 3 sektora w związku z rozproszonym systemem prawnym.

Źródło: Opracowanie własne.

Na rysunku numer jeden wymieniono potencjalne ryzyka, które mogą wystąpić w organizacjach oraz fundacjach w związku z rozproszonym systemem prawnym. Warto jest dokonać opisu oraz wskazać problemy z jakimi mierzą się organizacje i fundacje działające w Polsce.

Obecny system prawny wymaga od NGO znajomości i stosowania się do licznych ustaw i rozporządzeń, co prowadzi do znacznego obciążenia administracyjnego. Organizacje muszą poświęcać znaczną ilość zasobów, zarówno czasowych, jak i finansowych, na śledzenie zmian w przepisach oraz na dostosowywanie swojej działalności do różnorodnych wymogów prawnych. Konieczność prowadzenia skomplikowanej dokumentacji i raportowania powoduje, że organizacje mogą skupić się mniej na swoich działaniach statutowych, a więcej na zarządzaniu biurokracją, co obniża efektywność ich działań.

Różnorodność aktów prawnych regulujących działalność NGO prowadzi do ryzyka niespójności i sprzeczności w przepisach. Każda ustawa i rozporządzenie obejmują inne

KIPR

aspekty działalności organizacji, co powoduje problemy interpretacyjne oraz trudności w ich praktycznym zastosowaniu. Niespójne przepisy utrudniają prawidłowe zarządzanie organizacjami, a także prowadzą do błędów prawnych, które mają poważne konsekwencje dla funkcjonowania NGO, w tym ryzyko sankcji administracyjnych.

Ze względu na skomplikowany i rozproszony charakter regulacji, NGO często muszą korzystać z usług prawników lub specjalistów, aby poprawnie zrozumieć i stosować przepisy. Koszty związane z konsultacjami prawnymi mogą być znaczące, zwłaszcza dla mniejszych organizacji. Trudności w interpretacji prawa nie tylko zwiększają koszty operacyjne, ale także wydłużają procesy decyzyjne i administracyjne, co dodatkowo obniża efektywność działania NGO.

Mniejsze organizacje pozarządowe, które dysponują ograniczonymi zasobami finansowymi i kadrowymi, napotykają szczególne trudności w radzeniu sobie z wymaganiami prawnymi. Złożoność regulacji stanowi dla nich istotną barierę, ograniczając ich zdolność do skutecznego działania i rozwoju. Wiele małych NGO może nie być w stanie sprostać wszystkim wymogom prawnym, co może prowadzić do ich marginalizacji lub zaprzestania działalności. W rezultacie, potencjał społeczny i obywatelski, który mogłyby one wносить, jest niewykorzystywany.

Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej (KIPR), w oparciu o analizę opublikowaną w 2023 roku, konsekwentnie **postuluje stworzenie jednego kompleksowego kodeksu regulującego działalność organizacji pozarządowych (NGO) w Polsce**. Obecność wielu aktów prawnych, rozproszonych w różnych ustawach i rozporządzeniach, stwarza złożoność i utrudnia organizacjom zrozumienie oraz przestrzeganie przepisów. Wprowadzenie jednolitego kodeksu przyczyniłoby się do uproszczenia systemu regulacyjnego, co byłoby kluczowym krokiem w kierunku zwiększenia klarowności i przejrzystości prawa dla sektora pozarządowego. Wprowadzenie jednolitego kodeksu prawnego miałyby następujące wiele korzyści, które są bezpośrednio powiązane z ryzykami jakie występują w organizacjach oraz fundacjach. Na rysunku numer dwa wszystkie korzyści zostały wskazane wraz z dokładnym opisem.

KIPR

Rysunek 2 Korzyści z wprowadzenia jednolitego aktu prawnego dla trzeciego sektora.

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowując analiza KIPR identyfikuje szereg problemów wynikających z obecnej sytuacji. Wielość aktów prawnych prowadzi do zwiększenia biurokracji i obciążeń administracyjnych dla NGO, które muszą poświęcać znaczne zasoby na śledzenie i stosowanie się do różnych przepisów. Ponadto, ryzyko niespójności i sprzeczności w

KIPR

przepisach utrudnia prawidłowe zarządzanie organizacjami i może prowadzić do błędów prawnych, co może być szczególnie problematyczne dla mniejszych NGO, które nie dysponują dużymi zasobami finansowymi i kadrowymi. Postulowane przez KIPR stworzenie jednego kodeksu prawnego dla NGO ma na celu nie tylko uproszczenie regulacji, ale także zwiększenie efektywności oraz stabilności sektora pozarządowego. Przejrzystość prawnego środowiska działania wpłynęłaby korzystnie na efektywność organizacji, umożliwiając im skoncentrowanie się na realizacji swoich celów statutowych oraz efektywnym wsparciu społeczności lokalnych i ogólnokrajowych. Potencjalne korzyści z wprowadzenia jednolitego kodeksu obejmują zmniejszenie obciążeń administracyjnych, eliminację niespójności i sprzeczności w przepisach, obniżenie kosztów związanych z interpretacją prawa oraz zwiększenie efektywności działania zarówno małych, jak i dużych NGO. Uproszczenie regulacji byłoby kluczowym krokiem w kierunku stworzenia bardziej przyjaznego środowiska dla rozwoju sektora pozarządowego w Polsce.